Landsroyndin 2008

- *frágreiðing um mál, ávegis mál, uppgávur og úrslit*

Mentamálaráðið

November 2008

Landsroyndin í 2008

Almennar viðmerkingar

Sambært § 14, Stk. 5 í løgtingslóg um fólkaskúlan skipar landsstýrismaðurin, eftir nærri ásettum reglum, fyri landsroynd í føroyskum, støddfrøði og náttúrulærugreinunum á 4. og 6. floksstigi. Landsroyndirnar skulu saman við støðuroyndum vera ein liður í arbeiði skúlans at eftirmeta undirvísingina. Í lógini er eisini ásett, at foreldrini skulu verða kunnað um úrslitini av lands- og støðuroyndum.

Endamálið við lands- og støðuroyndunum er at tryggja skúlum, foreldrum, næmingum, lærarum og myndugleikum innlit í fakliga støðið í fólkaskúlanum, og at geva lærarum og skúlaleiðslu eitt amboð, sum, umframt at meta um fakliga støðið hjá næmingunum, eisini skal nýtast til at laga og málrætta undirvísingina til tørv og fortreytir hjá tí einstaka næminginum. Eisini er málið við lands- og støðuroyndum at styrkja eftirmetingarskipanina í skúlunum.

Harumframt eru landsroyndirnar ætlaðar sum amboð og ítøkiligt grundarlag hjá myndugleikum, skúlum og foreldrum at fylgja við og meta um fakliga støðið í teirra egna skúla, umframt at kunna viðgera úrslitið í mun til fakliga støðið í øðrum skúlum í landinum.

Av tí, at hetta er fyrsta landsroyndin á hesum sinni, so eru nøkur viðurskifti, sum vit eiga at hava í huga, tá ið mett verður um royndarúrslitini í teimum ymsu lærugreinunum. Uppgávurnar til landsroyndina eru gjørdar við støði í *ávegis málum* fyri lærugreinirnar í 4. og 6. flokki. Av tí, at málini ikki vóru kunngjørd skúlunum fyrrenn knappar tveir mánaðir framman undan landsroyndini, so er tað hugsandi, at hetta hevur havt ávirkan á úrslitið. Haraftrat kann tað eisini hugsast, at tað eru næmingar og lærarar, sum ikki eru vanir við hendan royndarháttin, og kann hetta eisini hava havt ávirkan á úrslitið.

Tað er umráðandi at hava í huga, at slíkar royndir sum hendan siga ikki alt um førleika næminganna, langt frá tí, men royndirnar kunnu tó geva okkum eina ábending um, hvussu støðan er. Hetta kann so nýtast sum grundarlag undir tiltøkum til tess at betra um úrtøku næminganna í lærugreinunum.

Viðvíkjandi lesing og lesiførleika, so sær tað út til, at flestu næmingar, bæði í 4. og 6. flokki, megna tann partin av lesingartilgongdini, sum snýr seg um avkoding. Hetta merkir, at tey megna at umseta skrivaða súmbolið (bókstavir) til ljóð (orð og setningar), og at tey í ein ávísan mun eisini fata tað, tey lesa.

Tað sýnist ikki, sum at lesiførleikin broytist stórvegis frá 4. til 6. flokk. Av tí, at lesing og lesiførleiki eru ein avgerandi fortreyt fyri læring, er hetta eitt vandamál, sum eigur at verða tikið í størsta álvara av øllum, sum vara av skúlanum.

Eitt, sum gongur aftur í úrslitunum í lærugreinunum støddfrøði og náttúru og tøkni, er, at næmingarnir í 4.flokki klárar seg munandi betur í flestu enn næmingarnir í 6. flokki. Hví hetta er so, er ilt at staðfesta við vissu, men tað er okkurt, sum kundi bent á, at tilelvingin til skúlagongd og læring sýnist at vera minni í 6. flokki enn í 4. flokki. Um hetta er rætt, so er neyðugt at taka stig til at rætta hetta sum skjótast.

Niðanfyri verður greitt frá málum, uppgávum og úrslitum í einstøku lærugreinunum

Føroyskt

Endamálið fyri lærugreinina

Undirvísingin í lærugreinini hevur til endamáls

- at næmingurin fær tokka til móðurmálið
- at næmingurin fær áhuga og virðing fyri móðurmálinum
- at næmingurin lærir, at móðurmálið er samskiftismiðil millum menniskju
- at næmingurin lærir at málbera seg væl og vakurt
- at næmingurin lærir at lurta og lesa, so hann verður førur fyri at fata og sjálvur nýta ein beinraknan og skiftandi málburð
- at næmingurin lærir at skriva føroyskt málsliga og stavsetingarliga rætt og við rættari teknseting, og
- at undirvísingin er skipað soleiðis, at næmingurin fær stimbrað lesingina og ognað sær tey virði, sum eru í skaldskapi.

Ávegis mál í 4. flokki

Í 4. flokki eigur næmingurin at duga so mikið væl at lesa, at hann sjálvur kann lesa léttar bøkur á móðurmálinum, og næmingurin eigur at duga at skriva stuttar fyrisagnir og sjálvstøðugar søgur.

Undirvísingin í 1.- 3. flokki skal miða ímóti, at næmingurin stig fyri stig fær ognað sær kunnleika og fimi, sum ger hann føran fyri:

- at lesa og skriva sítt egna navn
- at kenna lesirætningin (at lisið verður frá vinstru til høgru og úr erva og niðureftir, og at næmingurin dugir at skifta reglu)
- at skilja, at til hvønn bókstavin knýta seg ljóð
- at kenna ávísar orðamyndir
- at brúka tey orðini, hann kennir, til at gitalesa nýggj orð
- at brúka bókstavirnar til at lesa orð, t.d. kann fyrsti bókstavurin í orðinum geva eina ábending um, hvat orðið er
- at lesa léttan tekst við kendum innihaldi – skilja einføld skrivlig boð
- at lesa og skriva í staðin fyri at tosa og lurta.
- at ljóðlesa longri og longri orð
- at lesa ókend orð við at brúka sínar royndir, sína vitan og fatan
- at lesa léttar tekstir við hjálp av myndum til tess at kenna innihaldið
- at lesa stuttar setningar við kendum innihaldi uttan at vera bundin at myndum

Ávegis mál í 6. flokki

Í 6. flokki eigur næmingurin nú at duga so mikið væl at lesa, at hann sjálvur kann lesa torførar bøkur.

Umframt omanfyri nevndu málini eigur næmingurin í 6. flokki at verða førur fyri:

- at leita eftir upplýsingum
- at skilja og tulka tekstir
- at meta um innihaldið í tekstum
- at lesa meira flótandi, hóast enn kunnu vera orð, ið geva trupulleikar
- at finna svar út frá givnum teksti

- at lesa raðið og skilja tað, hann lesur
- at lesa og skilja eina leiðbeining í fleiri punktum, t.d. eina uppskrift
- at finna gleði við at lesa

Uppgávur í føroyskum í landsroyndini í 2008

Landsroyndin í føroyskum í 4. flokki fataði um eina innantanna lesiroynd, har torleikastøðið øktist líðandi. Skrivligi parturin var ein fyrisøgn. Væntast má, at næmingurin dugir so mikið av málláru, sum neyðugt er til rættskrivingina á hesum stigi.

Landsroyndin í føroyskum í 6. flokki fataði um lesing, málláru og fyrisøgn. Lesiparturin var ein innantannað lesiroynd, har torleikastøðið øktist líðandi. Skrivligi parturin fataði um eina roynd í málláru og eina fyrisøgn.

Royndarúrslit

4. flokkur:

Talva 1

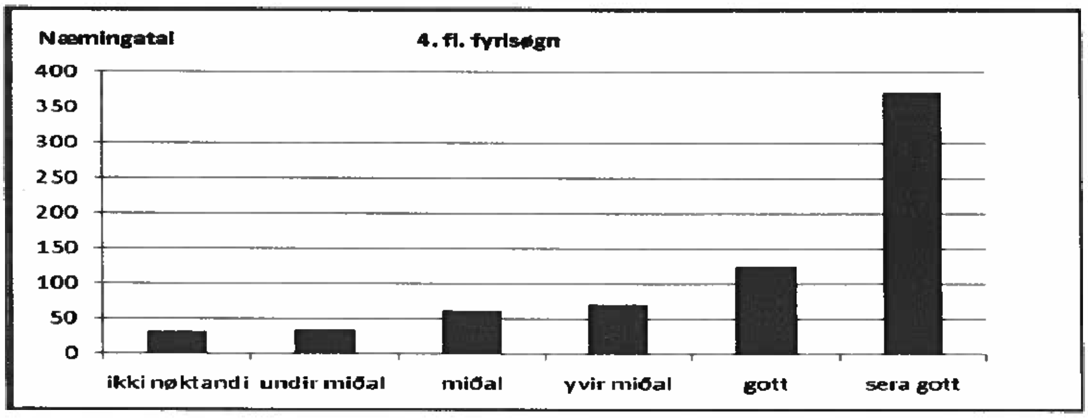

Sambært talvu 1 sæst, at næmigarnir í 4. flokki sum heild hava klárað fyrisøgnina væl. Úrslitið vísir, at 91 % av næmingunum liggja frá miðal og uppeftir, meðan bert 9 % av næmingunum liggja undir miðal.

Talva 2

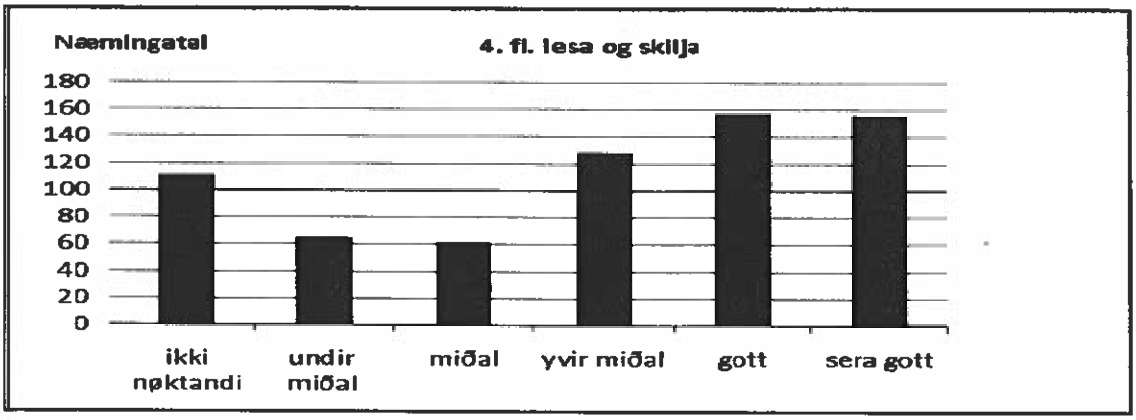

Úrslitið vísir, at 74 % av næmingunum liggja frá miðal og uppeftir, meðan 26 % eru niðanfyri miðal.

6. flokkur:

Talva 3

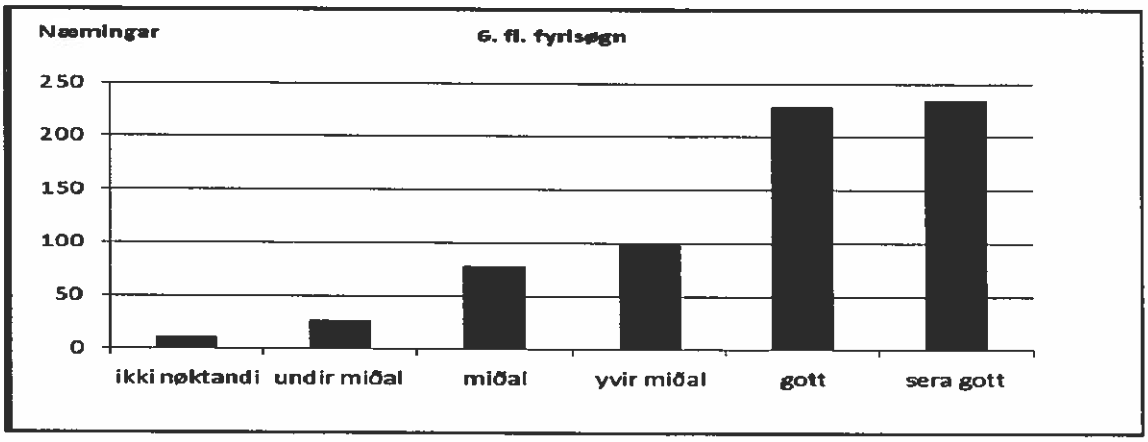

Sambært talvu 3 sæst, at næmigarnir í 6. flokki sum heild hava klárað fyrisøgnina væl. Úrslitið vísir, at 94 % av næmingunum liggja frá miðal og uppeftir, meðan bert 6 % av næmingunum liggja undir miðal.

Talva 4

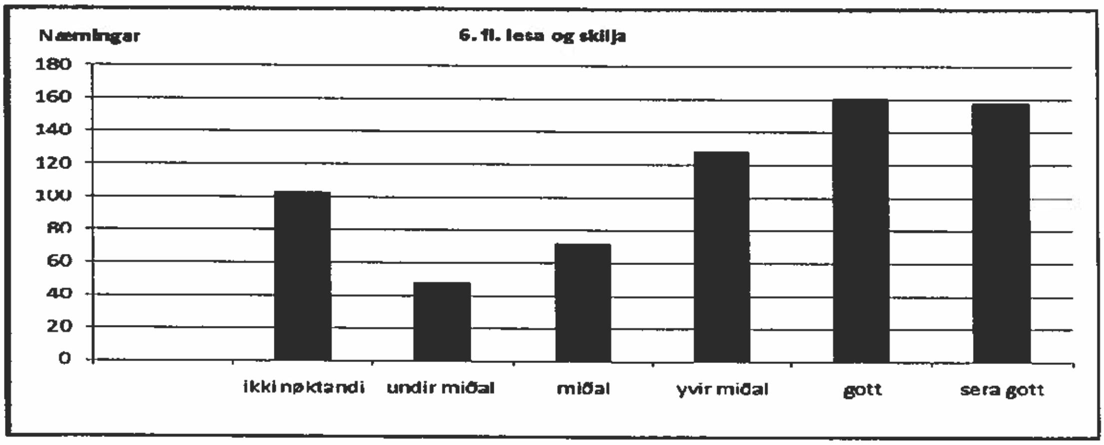

Úrslitið vísir, at 78 % av næmingunum liggja frá miðal og uppeftir, meðan 22 % eru niðanfyri miðal.

Talva 5

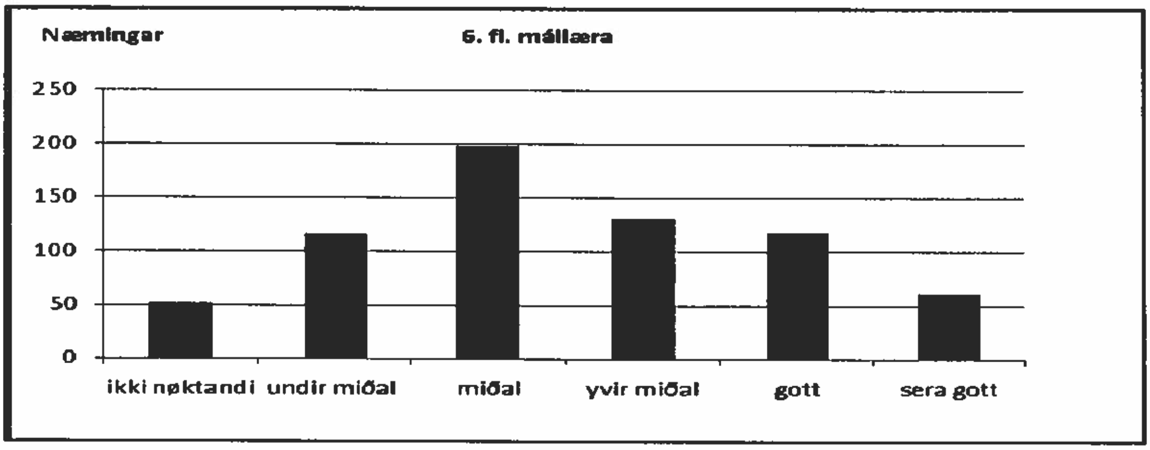

Talva 5 vísir, at næmngarnir í 6. flokki kláraðu seg ikki væl í mállæruuppgávuni. 75 % av næmingunum liggja frá miðal og uppeftir, meðan 25 % liggja undir miðal

Viðmerkingar

Uppgávurnar í føroyskum vóru gjørdar soleiðis, at allir næmingar skuldu kunna loysa ein part av uppgávunum – eisini teir veikastu næmingarnir. Tað sýnist, sum at flestu næmingar, bæði í 4. og 6. flokki, megna tann partin av lesingartilgongdini, sum snýr seg um avkoding. Hetta merkir, at tey megna at umseta skrivaða súmbolið (bókstavir) til ljóð (orð og setningar), og at tey í ein ávísan mun eisini fata tað, tey lesa.

Hinvegin vísir tað seg eisini, at ein partur av næmingunum, umleið ein fimtingur, megnar ikki at lesa aldurssvarandi tekstir við hóskandi skjótleika samstundis sum tey fáa røttu fatanina av tekstinum. Hesi fáa tí eitt vánaligt úrslit í landsroyndini. Tað sýnist ikki, sum at hetta broytist stórvegis frá 4. til 6. flokk.

Sum heild kláraðu næmingarnir seg væl í fyrisøgnini, bæði í 4. og í 6. flokki, meðan úrslitið í mállæru í 6. flokki ikki var nøktandi.

Samanumtikið kann sigast, at neyðugt er at menna lesiførleikan serliga við atliti at tí partinum av lesiførleikanum, sum snýr seg um fatan. Eisini eigur størri áherðsla at verða løgd á at læra mállæru.

Viðurskifti, sum kunnu hava havt ávirkan á úrslitið eru millum annað:

- Næmingarnir eru ikki vanir við at lesa uppá tíð
- Tíðin til mállæruuppgávuna var ov stutt

- Næmingarnir eru ikki vanir við slíkar royndir og eru tí ikki tryggir við hetta slagið av uppgávum.

Støddfrøði

Endamálið fyri lærugreinina

Undirvísingin í lærugreinini hevur til endamáls

- at næmingurin fær eina skipaða fatan av umheiminum og av grundleggjandi støddfrøðiligum høpi, so at hann verður førur fyri at sanna, orða og loysa støddfrøðiligar spurningar, og
- at næmingurin fær vitan um støddfrøðilig hugtøk, talfatan og fimi í talviðgerð og gevur honum innlit í grundleggjandi evni og hættir í lærugreinini.

Ávegis mál í 4. flokki

Tøl og rokning við teljitølum (N) :
Samløga - Frádráttur – Falding og Sundurbýting (+ , -, · , :)
Skipanarrelatión (>, <)
Brothugtakið
Geometri – Rúmd (sentiterningar), ummál, vídd, spegling, samskapsásar, máting
Krossskipan
Hagfrøði
Líkningar
Orða støddfrøðiligar uppgávur
Klokkan, álmanakkin
Keypa - prísir

Ávegis mál í 6. flokki

Tøl og rokning við rationellum tølum (Q) :
Samløga - Frádráttur – Falding, (+ , -, ·), eisini við desimaltølum
Sundurbýting (:)
Rokning við brotum (+ , -, ·) og %
Umrokning millum mátieindir: l – dl, m - cm, kg – g
Geometri: vídd og rúmd av einføldum skapum
Lesa úr talvum
Lesa farmynd
Linjufunktión í krossskipanin
og annars framhald av evnum til 4. flokk.

Uppgávur í støddfrøði landsroyndini í 2008

Uppgávurnar í stødfrøði, bæði í 4. og 6. flokki, vóru gjørdar samsvarandi ávegis málunum.

Royndarúrslit

4. flokkur:

Talva 6

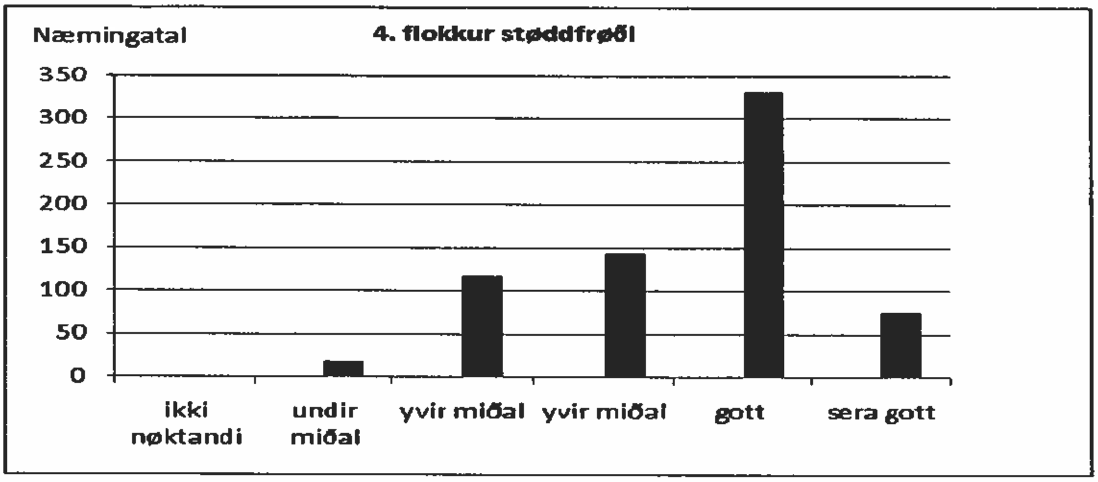

Talva 6 sýnir yvirlit yvir øll næmingaúrslitini í 4. flokki í støddfrøði. Fult stigatal er 50 stig. Miðalstigatalið fyri alt landið er 40 stig. Royndarúrslitini eru umroknað eftir hesum leisti:

Stig	Úrslit
50 – 46	Sera gott
45 - 41	Gott
40 - 36	Yvir miðal
35 - 31	Miðal
30 - 26	Undir miðal
25 -	Ikki nøktandi

6. flokkur:

Talva 7

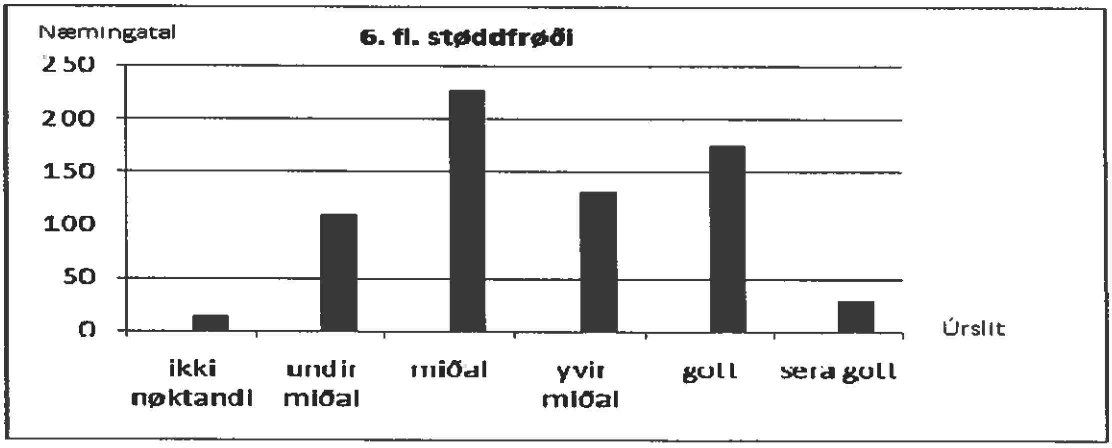

Talva 6 sýnir yvirlit yvir øll næmingaúrslitini í 4. flokki í støddfrøði. Fult stigatal er 100 stig. Miðalstigatalið fyri alt landið er 67 stig. Royndarúrslitini eru umroknað eftir hesum leisti:

Stig	Úrslit
100 – 91	Sera gott

90 - 81	Gott
80 - 71	Yvir miðal
70 - 61	Miðal
60 - 51	Undir miðal
50 -	Ikki nøktandi

Royndarúrslitini í støddfrøði 4. og 6. flokki í samanburði

Talva 8

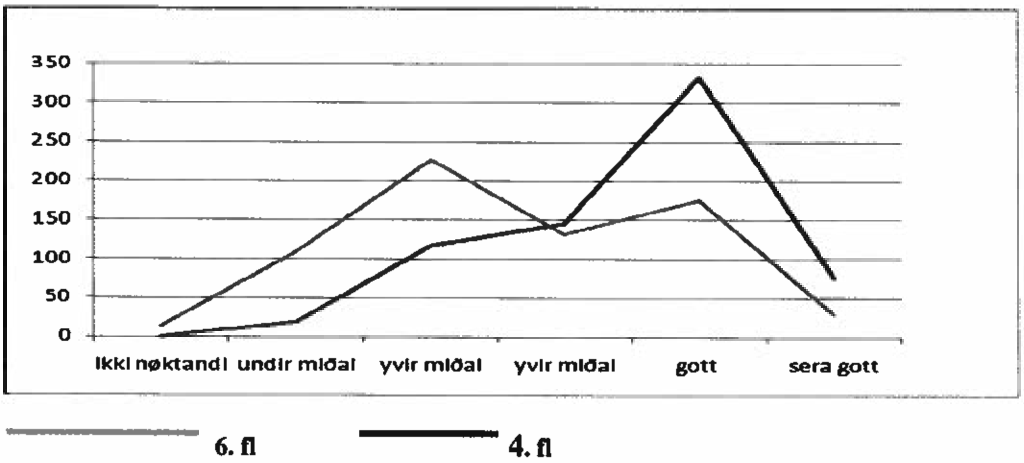

Viðmerkingar

Landsúrslitið hjá 4. flokki í støddfrøði:

Sambært talvu 6, so sæst, at 4. flokkur kláraði seg sum heild væl í landsroyndini. Verður hugt nærri at úrslitunum so sæst, at 97 % av næmingunum hava eitt urslit sum er miðal ella oman fyri miðal. Harumframt kann nevnast, at hjá 11 %´um av næmingunum er úrslitið sera gott, meðan bert 3 % av næmingaúrslitunum eru undir meðal. Sum áður nevnt, so hava næmingarnir í 4. flokki í meðal fingið 40 av tilsamans 50 stigum.

Vísandi til ávegis málini í 4. flokki í støddfrøði eru tó ymisk viðurskifti, sum kundu verið betri, og sum skúlarnir eiga at hyggja nærri at í sambandi við undirvísingina í støddfrøði í 4. flokki Hesi eru millum annað:

- rúmd, vídd og ummál
- brotrokning
- einfaldar líkningar

Landsúrslitið hjá 6. flokki í støddfrøði:

Sambært talvu 7, so sæst, at 6. flokkur kláraði seg ikki so væl sum 4. flokkur í landsroyndini. Verður hugt næri at úrslitunum so sæst, at 82 % av næmingunum hava eitt urslit sum er miðal ella oman fyri miðal. Harumframt kann nevnast, at hjá 4 %´um av næmingunum er úrslitið

sera gott, meðan 18 % av næmingaúrslitunum eru undir meðal. Sum áður nevnt, so hava næmingarnir í 6. flokki í meðal fingið 67 av tilsamans 100 stigum.

Vísandi til ávegis málini í 6. flokki í støddfrøði eru ymisk viðurskifti, sum áttu at verið betri, og sum skúlarnir eiga at hyggja nærri at í sambandi við undirvísingina í støddfrøði í 6. flokki. Hesi eru millum annað:

- desimaltøl og brotrokning
- umrokning millum mátieindir: l – dl, m - cm, kg – g
- geometri : vídd, rúmd og ummál av einføldum skapum
- positiv og negativ tøl
- líkningar

Náttúra og tøkni

Endamálið fyri lærugreinina

Undirvísingin í lærugreinini hevur til endamáls

- at næmingurin við upplivingum og royndum fær innlit í fyribrigdi og samanhang í náttúruni
- at næmingurin fær innlit í, hvussu ymisk tøkni virkar, og lærir at nýta tól og amboð
- at hann víðkar hugsanir, mál og hugtøk, sum hava gerandsligt virði
- at næmingurin við eygleiðingum, kanningum og royndum mennir hegni, skapanarevni og samstarvsevni
- at kveikja gleði næminganna, forvitni og áhugan fyri náttúruni
- at menna áhugan fyri tøkni, lívstreytum og livikorum
- at næmingurin fær almenna vitan í landalæru, lívfrøði og alis- og evnafrøði
- at hjálpa næmingunum at fata samanspælið millum menniskjað og náttúruna úti og heima
- í huga og verki at menna ábyrgdina fyri náttúruni

Ávegis mál í 4. flokki

Undirvísingin skal miða ímóti, at næmingar hava ognað sær kunnleika og fimi, sum ger teir førar fyri

- at lýsa fyribrigdi sum ljós, ljóð og rørslu
- at lýsa gerandislig viðurskifti innan tøkni, sum el og magnet
- at greiða frá lufttrýsti
- at greiða frá plantum og dýrum og teirra liviumstøðum
- at greiða frá vatnringrás og vatnnýtslu
- at greiða frá vanligastu fiskasløgunum undir Føroyum og teirra liviumstøðum
- at lýsa nøkur fuglasløg, føði og tilhald
- at greiða frá sansunum
- at duga oyggjarnar í Føroyum, hægstu fjøll og nakrar býir/bygdir
- at kenna norðurlond, høvuðsstaðir og fløgg
- at kenna ættirnar og duga at brúka kumpass
- at greiða frá um sólskipanina og sambandinum millum mánan, jørðina og sólina

Ávegis mál í 6. flokki

Undirvísingin skal miða ímóti, at næmingar hava ognað sær kunnleika og fimi, sum ger teir førar fyri at

- lýsa uppruna Føroya
- duga heimspartar, heimshøv og havstreymar
- greiða frá, hvussu náttúruvanlukkur ávirka liviumstøður hjá fólki og dýrum
- greiða frá sólskipanini og seta hana í samband við árstíðir, flóð og fjøru
- lýsa veðurlagsbelti
- kenna høvuðstættirnar í okkara fiskivinnu, veiðireiðskap og skipasløg
- greina liviumstøður hjá plantum og dýrum, vistskipanir og føðiketur
- kenna vanligastu fuglasløgini í Føroyum
- kenna vanligastu fiskasløgini í Føroyum
- kenna vanligastu dýrasløgini í Føroyum
- greiða frá høvuðs kropsgøgnum hjá fólki og teirra týdningi
- lýsa, hvussu matur og rørsla ávirka okkum
- greiða frá og duga hugtøk um streymnýtslu, streymkeldur, javnstreym og vendistreym
- lýsa, hvussu tøkni og dálking kunnu ávirka lívskorini hjá plantum, dýrum og menniskjum
- læra og nýta náttúruvísindaligt arbeiðslag við atliti at spurdómum, fyrireika og gera kanningar og samanbera kanningarúrslit
- læra at velja og nýta viðkomandi amboð og tól í kanningararbeiðnum, t.d. stereoluppar og indikatorar
- leggja fram kanningarúrslit og nýta ymiskar framløguhættir, sum grafar, tekstir, fyrilestur og drama

Uppgávur í náttúru og tøkni í landsroyndini í 2008

4. flokkur:

Uppgávurnar í landsroyndini í 4. flokki í mai 2008 fataðu um hesi evni:

1. Oyggjarnar í Føroyum
2. Norðurlond, høvuðsstaðar, lond og fløgg
3. Fuglasløg í Føroyum
4. Smákykt
5. Dýr í fjøruni
6. Sansar
7. Vatn
8. El-læra
9. Magnet

6. flokkur

Uppgávurnar í landsroyndini í 6. flokki í mai 2008 fataðu um hesi evni:

1. Mannakroppurin
2. Matpakkin
3. Plantur
4. Súgdjór
5. Fiskivinna
6. Jørðin
7. Føðiketa
8. Lufttrýst
9. Kennir tú ættirnar?

Royndarúrslit

4. flokkur:

Talva 9

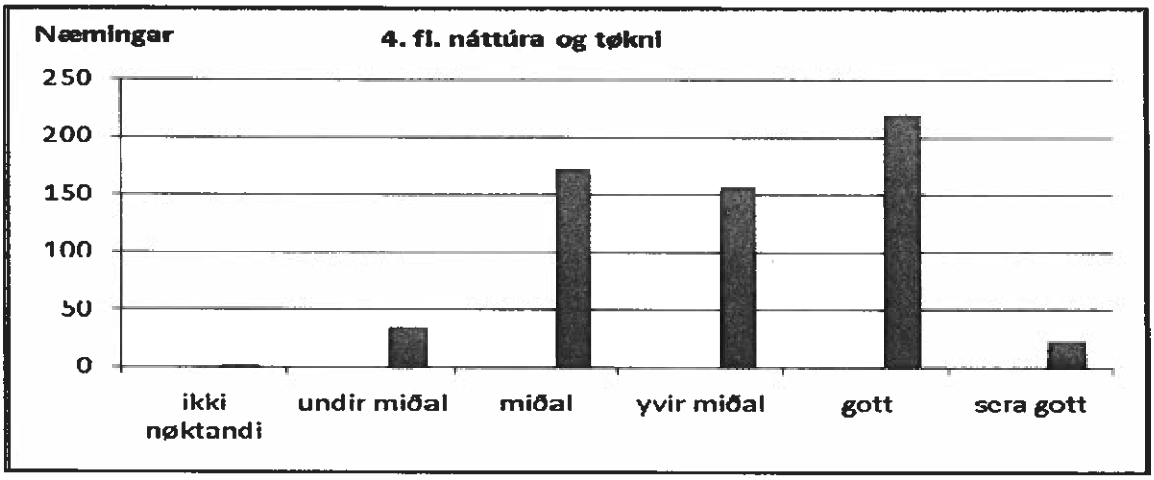

Talva 9 sýnir yvirlit yvir næmingaúrslitini í 4. flokki í náttúru og tøkni. Fult stigatal er 100 stig. Miðalstigatalið fyri alt landið er 75 stig. Royndarúrslitini eru umroknað eftir hesum leisti:

Stig	Úrslit
95 - 100	Sera gott
94 - 80	Gott
79 - 70	Yvir miðal
69 - 50	Miðal
49 - 25	Undir miðal
24 -	Ikki nøktandi

Talva 10

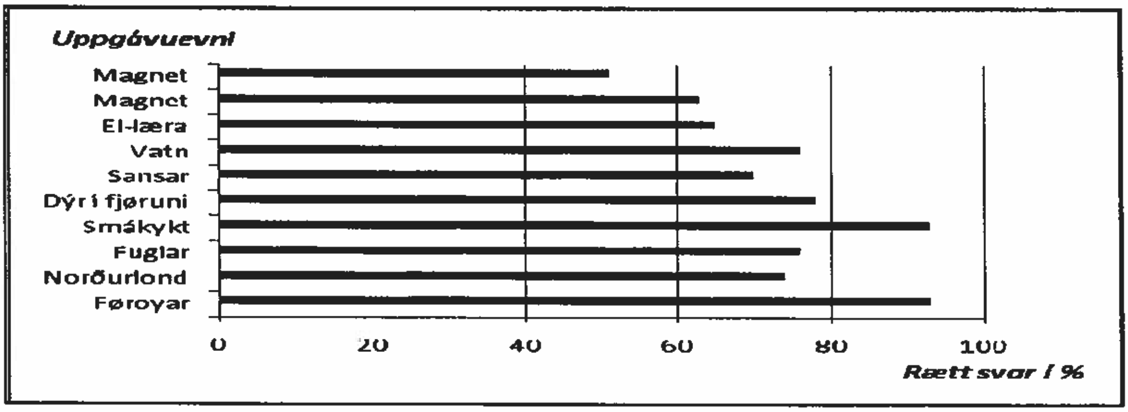

Talva 2 sýnir svarprosentið fyri alt landið innan ymsu uppgávuevnini í 4. flokki.

6. flokkur:

Talva 11

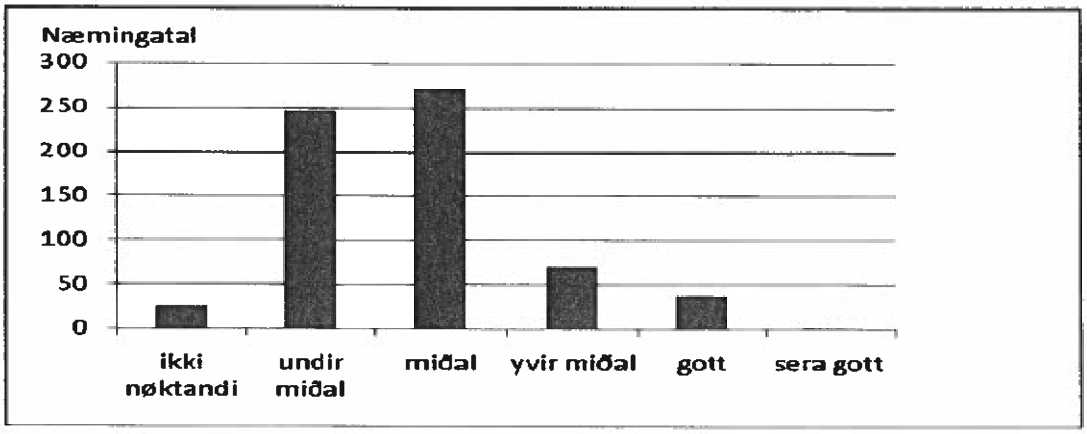

Talva 11 sýnir yvirlit yvir øll næmingaúrslitini í 6. flokki í náttúru og tøkni. Fult stigatal er 100 stig. Miðalstigatalið fyri alt landið er 53 stig. Royndarúrslitini eru umroknað eftir hesum leisti:

Stig	Úrslit
95 - 100	Sera gott
94 - 80	Gott
79 - 70	Yvir miðal
69 - 50	Miðal
49 - 25	Undir miðal
24 -	Ikki nøktandi

Talva 12

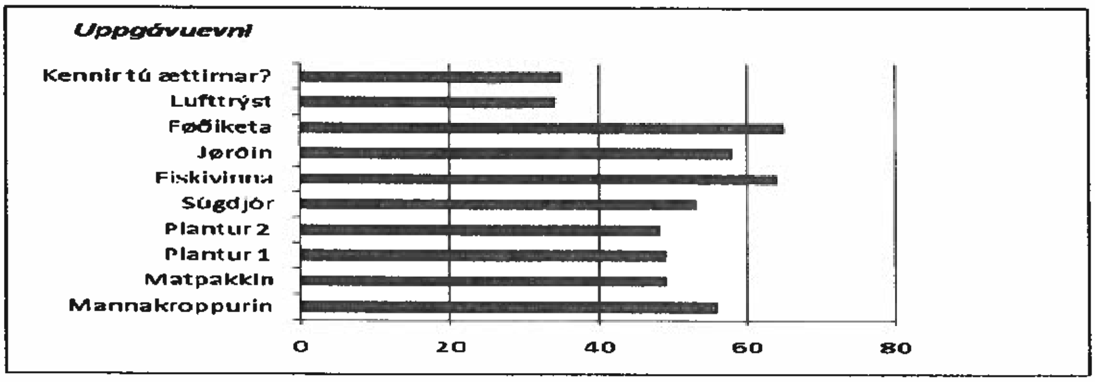

Talva 12 sýnir svarprosentið fyri alt landið innan ymsu uppgávuevnini í 6. flokki.

Royndarúrslitini í náttúru og tøkni í 4. og 6. flokki í samanburði

Talva 13

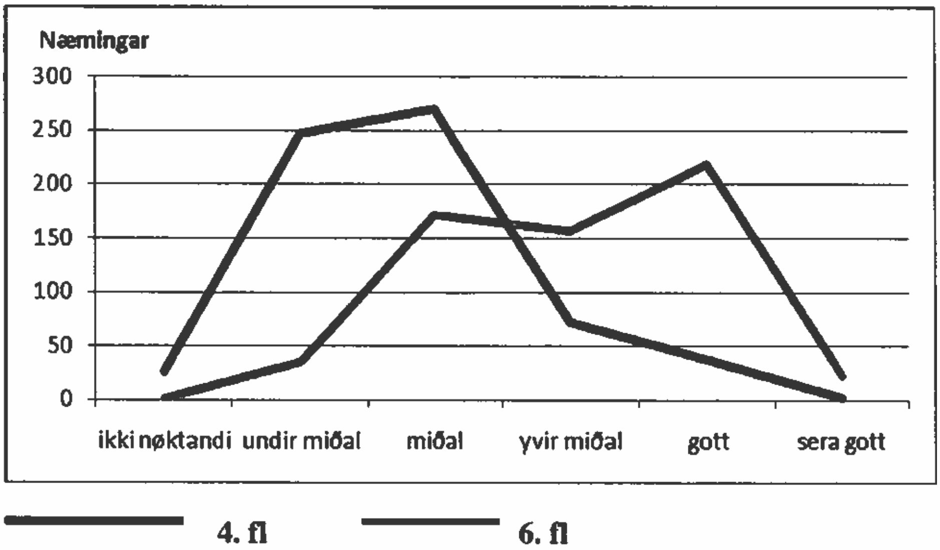

Viðmerkingar

Landsúrslitið hjá 4. flokki

Sambært talvu 1, so sæst, at 4. flokkur kláraði seg sum heild væl í landsroyndini. Verður hugt næri at úrslitunum so sæst, at 94 % av næmingunum hava eitt urslit sum er miðal ella oman fyri miðal. Harumframt kann nevnast, at hjá 4 %´um av næmingunum er úrslitið sera gott, meðan bert 6 % av næmingaúrslitunum eru undir meðal. Sum áður nevnt, so hava næmingarnir í 4. flokki í meðal fingið 75 av tilsamans 100 stigum.

Sambært talvu 2, sum sýnir, hvussu næmingarnir hava klárað ymsu uppgávuevnini, so sæst, at millum 80 og 100 % av næmingunum hava klárað uppgávuevnini um smákykt og Føroyar, og at millum 60 og 80% hava klárað øll hini uppgávuevnini uttan tað eina evnið um magnetir.

Frágreiðingin til landsúrslitið hjá 4. flokki vera, at:

- royndartilfarið er avmarkað við tað, at tey bert hava havt lærugreinina í eitt ár
- lesiteksturin til uppgávurnar er stuttur við nógvum myndum
- lærugreinin er nýggj og spennandi
- lærarin er áhugaður, virkin og hevur neyðuga fakliga førleikan at undirvísa í lærugreinini
- krøvini at undirvísa á hesum støði eru ikki stór, sæð úr einum fakligum sjónarmiði

Landsúrslitið hjá 6. flokki

Talva 3 sýnir, at úrslitið hjá 6. flokki í landsroyndini er væl lakari enn úrslitið í 4. flokki. Verður hugt nærri at tølunum, so sæst, at 58 % av næmingunum hava eittt úrslit, sum er miðal ella omanfyri miðal.

Sambært talvu 4 er svarprosentið niðanfyri 60 í øllum uppgávuevnunum uttan í *fiskivinnu* og *føðiketu*.

Frágreiðingin til landsúrslitið hjá 6. flokki vera, at:

- næmingarnir eru ikki vanir at lesa faktekst
- teir hava ikki skilt, hvat teir eru bidnir um at gera
- teir tora ikki at loysa uppgávur, har teir ikki eru fakliga sterkir, varnir við at gita
- hava ikki bindindi at lesa uppgávuna og grunda yvir, hvat spurt verður um
- nakrir spurningar møguliga eru á ov høgum støði til 6. flokk
- lærarin hevur ikki neyðuga fakliga førleikan at undirvísa í lærugreinini.
- partar av tilfarinum, spurt verður um, er ikki gjøgnumgingið
- næmingur, sum dugir illa at lesa faktekst, hevur ikki fingið hjálp og kann sostatt ikki prógva sína vitan.
- krøvini at undirvísa á hesum støði eru størri og fevna víða, sæð úr einum fakligum sjónarhorni